ספרי מוסר · ראשונים

יסוד היראה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יסוד היראה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יסוד-היראה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פתיחה 4
שער היראה 4
שערי התפילה והעבודה 5
שער התורה והחכמה 6
שער ההכרה 9
שער הבשת והעזוז 10
שער הגאות והענווה 11
שער הסבל 12
שער הצניעות 13
שער יצר הערווה 14
שער התאווה 15
שער ההסתפקות 16
שער החריצות 18
שער מעלת השתיקה והדיבור 19
שער העצה והסוד 20
שער הכבוד והשררה 21
שער המתון והמהירות 23
שער הכבדות 23
שער האהבה והחברה 24

פתיחה

הלא כתבתי לך שלישים במועצות, ודעת לדעת חכמה ומוסר, להבין אמרי בינה, ראשית חכמה יראת ה', שכל טוב לכל עושיהם, תהילתו עומדת לעד.
שאלוני מתי בינה להורות / אליהם אורחות מוסר וחכמה,
וחוקים ימצאו בהם תחייה / לגופותם בעודם על אדמה,
ויום יקראו לעלות מרומים / יהיו להם לחיי הנשמה.
ותמהתי מאד על שאילתם / והנה היא בעיניי נפלאתה,
למען נסגרה גם נעלמה, / ומעין כל יצורים נחבאתה,
ולא ידע אנוש ערכה ודרכה, / לבד ליראי אלהים נמצאתה.
וסבותי אני לדרוש ולתור / בתורת אל ואכין רעיוניי,
ובחנתי בכור מצרף תבונות / בני שכל אשר היו לפניי,
וראיתי אשר הכל כאיין / והבל בלעדי יראת יי.
ועתה מה אני יושב ודומם, / הלא טוב לי להקיץ את שנתי,
ואבנה בית זבול נישא ונכון / בראש הרים, ושמה תחנותי,
יסוד יראה איסד מוסדותיו ואעמיד על שעריו את דלתי.
שמעוני והטו אזניכם לי, / ושימו לב ועיניכם פקחו,
ואל תמרו לדברי פי וקולי / אשר אקרא, ומוסרי לקחו,
ואוכיחה ואערכה משלים / ישרים עד מאד זכו וצחו.
קחו מוסר, ואל תקשו לבבכם, / ולמה תהיה לכם למוקש,
ונסו ודעו כי כל אמריי / בצדק הם, ואין נפתל ועקש,
והנה נוזלים על הלבבות, / לרוותם כמו יורה ולקש.

שער היראה

ירא ה', והיא ראשון וראשית / לכל חכמה, ויש לה סוף ותכלה,
בראשיתה מנוחת הגוייה, / ובה תשכח יגונה ועמלה,
וגם באחריתה נמצאת לנפש / אנוש שלום ושום טוב ותהילה.
ירא האל, ולא תירא בני איש / ואם עלו בכסא המלוכה,
הכי יראת אל תהיה לך / למעוז אם תהיה שפל ודכא,
ובה תבטח, ואין מי יחרידך, / והיא מידה לכל מידות נסוכה.

ירא האל יראוך אנשים, / ואם הם ממך עזים וקשים,
וכי תעוז ביראת אל למולם, / בפחדם יחרד לבם כנשים,
וכי בטחה ושקט שאננות / להוציא רגלך מפח יוקשים.
ירא מאהבה האל והיתם, / ויראתך אזיי תהיה שלימה,
וזה ייאות, למען כי יצרך / מאפס, ומאין כל מאומה
הביאך לעמוד תמיד לפניו, / וריקם אותך צורה נעימה.
ירא ופחד בתוכן מעשיך, / וכולם יהיו אוליי ושמא,
ואל תבטח בעשרך ותעוז, / ועין לך ואיך תהיה כסומא,
ומי ידע הכיום מחרתו, / ואם לא יהיה נמשל ונדמה.
ירא האל, ושיתהו לנגדך / במעשיך, ולא תחטא לעולם,
וזיכר שם כבודו יהיה על / שפתיך בכל דבר ותשלם,
ואל נא תעצים עין כעור / וגם אל תחסום פיך ותאלם.
ירא האל, והיה חרד לקיים / אשר צווה בתורתו וחוקיו,
וכי תחטא, תשוב שגג כזדון / להנחם וחסד רחמיו קו,
והוא יחשוב לך זדון כשגג, / וכי תשוב לדבקה עם דביקיו.

שערי התפילה והעבודה

ירא האל, ודו בקה בו לעובדו / בלב שלם, וקו טובו וחסדו,
ויעלז לבך על כל גמוליו / אשר יגמול, וברך שם כבודו
ובלתתו אל תעשה מאומה, / הלא הוא אל, ואין עוד מלבדו.
עבודת אל עוד תהיה לנפשך, / ובלעדה תהי עובד לזרים,
ומה יתרון לך על כל עמלך, / אשר תעמל ותוריש לאחירים,
ומה שואל לך כי אם ליראה, / אהוב חסד, ומשפטים ישרים.
ירא האל, והתפלל לפניו, / ותמצא חן ושכל טוב בעיניו,
וכי תשאל מלפניו שאלתך, / היה ירא וחרד מחרוניו,
ואת פתחי שפתיך שמור, אז / יחנך ויפק לך רצוניו.
ירא אל, קדמה פניו בתודה / בטרם תעשה כל עבודה
ונס רגלך בשם קדשו תרימו, / ואין על כל דרכיך חרדה,
והבן שפתיך וליבך / לאל אחד, ולא תמוט למועדה:

ירא האל, וכי תערך לפניו / תפילתך ירא ועמוד במורא,
עצום עינך וידך אזור נא, / לבבך פן יהי פונה בזרה,
התדרוש מלכך בשר כמותך / ותפנה אל מלאכה או סחורה.
קבע מקום אשר תעמוד לפניו, / ומדוע תהי נע אנה ואנה,
ובקש לו לבד די מחסורך / אשר תחסר בכל רגע ועונה,
והמותר שמור אל תבקש, / וריחמך ונתן לך חנינה.
ערוך סדר תפילתך, ואחר / קרא אליו ודרשתו לשוכנו.
והבן את אשר תוליך בידך / תשורת שי בבואך אל מעונו,
היאות לערוך שיח לפניו / אשר מרמה ושקר על ימינו.
בעמדך אל פני מלך מלכים / לבקש מלפניו כל צרכים,
זכור מי את, ומה ומה הם מעשיך / אשר ישרו ואם המה הפוכים.
ומי האל אשר תעמוד לפניו, / והוא צופה בסתרי מחשכים.
בבקשך פני גבר עמיתך, / הלא תבוש ותתכסה כלימה,
וספק אם שאילתך בידו, / ואם תקדים גמול כמה וכמה,
ואיך לא תעטה אימה בדורשך / אשר קדם גמלך כל מאומה.
הנה תודה על כל מה שקדמך / גמולות הרחמים וחסדים,
והתבונן על הבא לבקש / והתפלל לך על העתידים,
וזאת היא מערכת התפילה / והיא עיקר עבודת החסידים.

שער התורה והחכמה

ירא האל, ירא את חכמיו / אשר יורו לך דרך ישרה,
והתבונן לך צאת אחריהם, / ומפיהם למוד דעת ותורה,
ודע כי נפשך היא בידם / על צרור החיים צרורה.
ירא האל ותורתו קדושה / ותהיה לך יקרה מפנינים,
ועל פיה תישר מעשיך / ונפלו לך חבלים בנעימים,
והנה היא לבדך אוצר לנפשך / וגם בה תאריך שנים וימים.
קנה בינה, קנה תורה ומצוה, / ובהם תהיה ידך חזקה,
וכי היא המסילה הקרובה / ליראת אל ואם נראית רחוקה,
וכמה יעבור איש לא יבונן / וידע סוד עבודת אל רחוקה.

קנה תורה קנה קניין ספרים / אשר מפז ותרשישים יקרים,
ואם נולד לך ספק בשכלך, / שאל בהם כמו אורים ותומים,
הילך בקרב גיבור ויעוז / וחרבו על ימינו אין להרים.
קנה חכמה ותורה, והגה בה / עדי תהיה בלוח לב כתובה,
וכי תוסיף בכל יום להגותה, / תהיה אורה פרי חדש באיבה
ואיש יפתח וישדד האדמה / כמו יוסיף חרוש יוסיף תנובה.
ראו, מה נעמה תורה ויראה, / כמו עלמה יפפייה ונאה,
אשר תעדה עדי זהב, ותלבש / לבוש שנים ותתיפה במראה,
והנה היא מבורכת בטעמה, / אשר נעם וחן היא נשואה.
ותורה מבלי יראה, כאשת / מדנים סוררה סרה בטעמה,
ועינה קרעה בפוך וכחל / וגם תעד בחלייתה ונזמה,
ומה בצע ביפעתה וזיוה, וסות עורייה וערוותה ערומה.
ראו תורה אשר הושת יסודה / ביראת אל מצאתיה למבצר,
ומגדל עוז לתלפיות בנוים, / מיוסדים יסוד רחב ולא צר,
לעולם יעמד חזק ואמיץ / למול אויב, ואם יעוז ויפצר.
ותורה מבלי יראה, כבית / ומגדל רם ואין להם יסודות,
תמול גבהו ורומו עד שחקים, / כטור גזית למבצר ומצדות,
ומה בצע, ויום מחר כתילים, / ירקדון בני שעיר ושדות.
קנה תורה בלימוד והבנה, / ותזהר לעובדה ולשומרה,
ולימוד מבלי מעשה כאיין / ותוהו נחשב ויהי לזרה,
והוא טענת אלהים על ברואיו, / בתיהם לו לבד שפה ברורה.
אשר יחכם להורות לאחרים, / ונפשו בחלה תורה וחכמה,
תבונתו ושכלו יהיה לו / לפח יקוש, ולא יועיל מאומה,
ותוכחותיו נשיאים רק ורוח / מטר אבק ועפר על האדמה.
קנה תורה, ואל תאמר ירושת / אבותיי היא, והיתה לי לנחלה,
הגא בה ועסוק בה יומם ולילה, / תהי חכמה שכרך בעמלה,
זרע את ארצך וקצור יבולה, / ואם תשים בקוץ ודרדר גדילה.
ראו על כל ירושת איש ירשה / אנוש החי, אבל המת נטשה,
והמנחיל לבניו נחלת דת / ודין חכמה ותורה הקדושה,
תהי גם היא ירושתו לנפשו, / כמו לבנו אשר על הירושה.

קנה תורה, קנה דיעה לנפשך, / ואל ירע לך אם רב מחירה,
למען כי מאד מקחך לרב / עלי מתן אשר תתן תמורה,
והיא תעמוד לך בעת אשר איין / כדי רב הונך כח לעזרה.
קנה תורה, קנה חכמה ומוסר, / ולא תאמר אני נדיב וטפסר,
למי יאות היות משכיל, ואם לא / לאיש נדיב ושם נעים ואיש שר,
ומה בצע באילן רם ויבש / ולא יעשה פרי, גם צללו סר.
קנה חכמה, ולא תאמר ביד מי / מצאתיה, ובמה נחשב הוא,
היחשב כלי חרש בחרשו, / הלא מה יש בתוכו יחשבוהו,
ויש חוח אשר יפרח כשושן, / ועל פרחו בראש חן יעלוהו.
קנה תורה, קנה עמה ענווה / ומוסר חן, ולא תעוז בגאוה,
ולא תמצא במידות התמודות / כחברתם אשר נעמה ונאוה,
והן עקב ענוה רוב שלומים, / וסוף תרת אמת שקט ושלוה.
התתגאה בתורה או בחכמה, / וירום לבבך על כי קניתה,
ותרהב בה עלי ריעים ואחים אשר לא חכמה לנפשם לדעתה,
ידע כי אין ירושתה לבנך, / למען כי באוותך כליתה.
ראה חכמה עלי יראה שתולה, / כעץ שתול על פלגי נהרים,
ישלח יונקותיו וגדעיו / למרחקים, וגם יעשה קצירים,
ופירותיו יבכר לחדשים, / בשמים ראש, נרדים עם כפרים.
חכמה מבלי יראה, כערער / אשר יצא וצמח בערבה,
ואם רבו ענפיו וקציריו / בעודו לח, ויונקתו רטובה,
למחר יבשו שרשי גזעיו, / ואיכה יעשה פירות תנובה.
ראו חכמה כשמש בשחקים, / מאירה עלי קרובים ורחוקים,
הכי מועיל תבונות איש ושכלו לנפשו, בעשות מצוות וחוקים,
וזרים יאכלו הלוך לאורה, / כדת ודין כנופת צוף מתוקים.
קנה חכמה, ובה תעבד עבודה, / ואל תעש מאומה בלעדה,
תשיתנה לראש כל מעשיך, / ואם קדמו תחרד חרדה,
כאופני עגלה בחלוף על / פני המושכות סיבת פרידה.
דעה אם גדלה חכמתך על / אשר תעשה פעוליך ישרים,
ואיך יתיישרו לך מעשיו / עלי חכמתך אם הם יתרים,
התטעון לבך מה לא נשאו, / ואם ישא זבוב משא עירים.

שאל חכמה, ותלמד לא למדתו, / ולשואל ענה על שאילתו,
ואם תדע, אמור הנה ידעתיו, / ולמה זה תכחד על אמתו,
ומה בצע בעת יעלו נשיאים / ואין מלקוש ולא יורה בעתו.
שאל חכמה, ולמה תהיה בוש, / הלא רב בושתך אם לא ידעתה.
ולא תאמר ביניני לבבי, / אני דיי לי בנפשי ועצתה,
הכי אם יטענו אותך אחירים / תהי נושא את אשר לא נשאתה.
גווית איש בלי חכמה משולה / כצי אדיר בלב ים ומצולה,
אשר ינוד וינוע כקנה / לכל רוח, קטנה או גדולה,
ואיך יעמוד, ואין תופש במשוט, / ולא חובל ופורש גם למעלה.
שבה את החכמים וחכם, אך / חסום פה, ופקח עיין ואוזן,
ראה ושמע, ושימה את לבבך / לדבריהם בכף פלס ומאזן,
והטה באשר יטו וטוב לך, / ולא תאמר אני נגיד ורוזן.
למוד חכמה, ולמה לאחירים, / ורק אם היא בעיניהם חשובה,
ולמה זה תלמד לכסילים, / בני נבל, והם לא יחפצו בה,
התזרע זרעך על הסלעים, / ואם יצמח במדבר כערבה.
רדוף חכמה לעבר ים רחוקים, / עדי תמצא אנוש תמים בדיעיו,
למען מכנף ארץ יבואון / לשומעך כל נדיבי עם ושועיו,
ויש יונק יחלפו את / מקום נטעו, ויוסיף על גזעיו.
האמור לבך מה לחכמים / בחכמתם ואם בה מחייתם,
ומה יתרון אליהם על הכסילים, / לא נעמו בחייהם במותם,
ראה כי גם פראים ביערים / מזונם ימצאו מדי חיותם.
קנה חכמה, ולא תחסר מאומה, / ותמצא כל אשר תחפוץ ותבחר,
ובלעדה התקנה כל, ואם רב / וגדל עשרך נחשב לפחר,
והחכמה יקרה מפנינים, / ותשוה כל יקר חפץ ומסחר.

שער ההכרה

ירא האל, והכר את גמוליו / אשר גומל לבריותיו וטובו,
ודע כי לא יהא צריך אליהם, / אבל צורכי יצוריו נמצאים בו,
וכי תאמר עלי מה זה בראם, / להודיעם גבורת עוז רהבו.

פקח עיני לבך, להכיר / אשר תראה בעיני הגווייה
וכמה באנוש עינים פקוחה / ויביטו, ולא יראו ראייה,
ויש עין עצומה תחזה כל, / וגם מה יש במסתרים גלוייה.
אנוש משכיל להכיר את מקומו, / וכל מעשיו כפי יראה בעצמו,
הכי ישקוט, וימצא אחרית טוב / בעולמו כדי לכתו לתומו,
ואם יט אל ימינו או שמאלו, / כבר נמג ופג ריחו וטעמו.
ומה בצע בהכר האנוש, / אם לפיהו לא יישר את פעליו,
הימלט אנוש בין סלעים / ומכשולים ואם הוא קל ברגליו,
ואם אין בו להכיר טוב, ושומר / פתאים ישמרוהו על מסיליו.
אנוש רוצה להכריח טעיו / להכיר באשר אין בו מותר,
פרעהו, ואל נא תעבור בו, / סטה מנהו ומעליו תנתר,
כיוצא ממסילה הישרה / ותת דרך בחלמיש יחתר.
היה משכיל זמן הבא, להכיר / בשעבר ובין את אחריתו,
ותשיג את אשר לא בא לידך / במה שבא לידך ועברתו,
כאיש צד צפורים עפות בצפור / אשר צד מתמול שלשם ברשתו.
והכר בדברים עד אשר לא / עשיתם אם במעש או במבטא,
ומה בצע בהכר אחרי כי / כבר נעה, ומה תועיל חרטה,
התשוב עוד ותשור לחזור עין / אנוש אחר תנוקר בעלטה.
אשר יראה ויכיר באחרים / ואם נמצא פתיל שער בעינם,
ולא יכיר בעצמו את אשר בו / עלי מה נפקחו עיניו ואינם,
הלא טוב עוצמו עיניו ויקל / בעל זרים אשר נושא ללחנם.

שער הבשת והעזוז

ירא האל, והתבייש בעצמך / בטרם תחטא תיטב ותישר,
וכי תעטה לבוש בשת ומסוה, / תהי ירא ועד עולם תאושר,
והיא תהיה לכסות מהאנשים, / ובה נחשב אנוש צדיק וישר.
הטוב לך אם יביישוך אחרים / במעשיך, ותמצא בוז וחרפה,
הלא טוב תעמיד עיני לבבך / עלי כל אורחותיך למצפה,
ולמה תעצים עיין כעור, / ולא תבוש בערוותך חשופה.

התשית מצחך עוז כנחושה / ואם תהיה בעיני כל מגונה,
ותוליך את קלונך במצחך / לשמצה בך באויב ומקנה,
ולא תרגיש להתבייש למען / אשר נבל ועוז פניו ישונה.
ולא תבוש בלכתך את החכמים / היות שואל במה שלא ידעתו,
וגם את צעירים לימים / הכי יורו לך דין על אמתו,
ומה רב בשת אם ישאלוך / ותאמר לא שמעתיו, או שכחתתו.
ירא האל, ותבוש מלפניו, / ויראת לך מאף חרוניו,
ואיכה תהיה בוש מאנוש, / פן במעשיך תהי נקל בעיניו,
ולא תבוש לך מהאלהים, / אשר כל סתרך גלוי לפניו.

שער הגאות והענווה

ירא האל בצדק וענוה, / ויראתך תהי תמה ונאוה,
ואם ישיאך לרום לבבך, / ואם יגבה ויתנשא בגאוה,
זכור אליו מסלות תולדותיו / אשר בא בה, ולא ישוב ושגה.
היתגאה אנוש עבר במעבר / מקור דמים בזוכרו את מבואו,
וכי יפקוד ימי חייו, ויזכור / עמלו בם, הלא לבו יניאו,
ויום קצו יהי רמה יצועו, / וגם אם יעלה לרום בשיאו.
דעה כי הענוה נוצחה את / חמת גבר אשר תעלה לשטנו,
והיא תשיב חרון מלך ואפו, / ושם כטל עלי עשב רצונו,
הלא קט נוזלים קרים ישובון / רתיחת סיד ואם עלה עשנו.
התתגאה, ואם ירום לבבך, ביום / לובשך חליפות עז וגאוה,
ותתפאר בסכלות גאותך / למען רב בך גאון וגאוה,
זכור יום שכבך ערום ועריה / עלי עפר והיית לדאווה.
התרים ראשך לשא עטרת / וכתר גאוה עם שם תהילה,
ודע האל, אשר לבש לבדו / לבוש גאות, ורק לו הגדולה,
והוא משפיל עד דקה גבוהים, / והוא מרים שפלים עד למעלה.
דעה כי בענוה תעמוד עלי / מצודת עוז ושן סלע וצורים,
ובו ישב לבבך בשפל / ובו שבתך מעלות לזרים,
ראה שמן, אשר רק יעל על, ובו ימשחו מלך ושרים.

היחכם איש אשר יראה לבבו / ברום המעלות על גאותו,
ולא יסבול לבב אישים ושכלם, / ואיכה יסבלו סכלות שטותו,
הלא ישב לבדד, כמצורע / בלי ריעים, ויעטה על שפתו.
הימלט אנוש גאוה בגובהו, / בעוז לבו אשר רם להנפה,
ואת משקוף מבוא ביתו ישבר / ברום ראשו בקומתו זקופה,
היעמוד עיר ומגדל רם בניתו / בעפר או לבנה לא שרופה.
היה שפל בעיניך ותרום / בעין זרים, ואין תקוה לשנאך,
וגדופת אנוש רק בענוה / ושפלות תעבירה לא תבואך,
ותכיף ראש למול אבני קלעים, / ואל חץ וחנית תחטיאך.
דעה כי הענוה תעזרך, / ואם רבו ועצמו לוחמיך,
והכנע בנפשך, ולמה / תהי נכנע ביד מתקוממיך,
ובעדה קרנך תרום בכבוד, / ולא תמוט לעולם פעמך.

שער הסבל

ירא האל, וסובלה את שפטיו אשר ישפוט בך באמת ובתמים,
ואם מרו טעמם לגוויה / הלא מתקו לנפשך כנעימים,
התתרפא לעולם מחלת לב / אנוש אם לא בשיקוים עצומים.
ירא וסבול גזירת אל ודיניו, / ואל נא תענם עתק ועזות,
ויסבול ממך את מעשיך / בארך אף ולא יעלה רגזות,
התפלל נשא אם לא נשאתו, / ודע כי ממך לא נתנה זאת.
סבול אישים ויסבלך אלהים, / ועמך יאריך אפו ברחמיו,
וכי תסבול אנשים יסבלוך, / ואל יתן בך עז ממרומיו,
היה כחמור רובץ במשא, / ואם ישבור גרמיו ועצמיו.
התסבול את גדוליך בפחדם / ותלבש מגאון עוזם חרדה,
הלא תסבול צעיריך, ותפחד / לבל תקל וחיית לנדה,
התמיש את יתידתך כמוץ הר / ולא תמיש כמו אבן כבידה.
סבול דבר ותחסום [פה] ותחריש, / ואם תענה כסיל תשמע דברים,
וטוב לך תסבלם אתה לבדך / בטרם ישמעו אותם אחירים,
ותגרום על דברך לגלות / בך שמץ ומומים הסתורים.

הלא טוב תהיה סובל אשר אין / בך כח ולא עוז להסירו,
ומי יסיר יגונות עצבון איש / כמו סבל אשר נמצא בעזרו,
ובו תנחם לכל אבל ותוגה, / ובו מרפא לכל מחלת בשרו.

שער הצניעות

ירא האל גלוי או בסתר, / והצע לך לכת לפניו,
וגילוייך עשה דרך צניעות, / ולא תירא קהל עם והמוניו,
וסתרך תעשה אותו בגלוי, / ודע האל ישורך ממעוניו.
התשאל נא עלי מדת צניעות / למען הנך חפץ לדעתה,
להדריך את סתריך בדרך / אשר תיטב לך עד אחריתה,
ואם ימצאך איש בה תכובד / ותתפאר עלי חן מעלתה.
התסתיר מבני אדם ותעלים / פעוליך אשר לא ידעו בם,
והנך בוש ונכלם מפניהם / ותירא פן יקילוך בלבם,
הלא תבוש ותירא מאלהים / אשר מבין סתריך וחובם.
ירא ועשה פעליך בסתר / והצנע, ואיש למה יבינם,
ואם תמצא בגילוים הנאה, / הלא תוכל לגלות את צפונם
ולמה תעשה אותם בגלוי / ואין כח בך אחר לטמנם.
ראה מה יקרה מדת צניעות / לשלות גוף ורוב שלום לנפש,
ובה נמלט חכם לב בנופלו / ביד נבל, ובה יצא לחופש,
פרי רימון ופילחו היטונף, / ואם יטבע בעב טיט או ברפש.
ידע כי הצניעות מעלת חן / באין דופי בלא מומי אחרים,
ובה יתפארו כל הנדיבים / ואנשי שם וכל רוזנים ושרים,
אם לא מצאו ידם וחכמו / עשות כל מעשיהם בסתרים.
שאל רודף כבוד עם והמוניו / לשושנה בין חוחים כלואה,
בעוד פרחה ועליה צנועים / היקרב קוץ וחוח להניאה,
ויום תיגל להתפאר ביופייה נשכוה, / וסר מר הודה ומראה.
התצנע ותסתיר מעשיך / אשר לא ידעו זרים כבודם,
ומדוע תהי שואל לדיעה / עלילותם ותחשוף את יסודם,
היה תמיד ותמצא חן וחסד / ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

שער יצר הערווה

ירא האל יצרך לו לעבד, / ואל תט לבך מאורחותיו,
ואם ישיאך רע יצרך בו / להדיחך בחלק רוב שפתיו,
אטום אוזן, ולא תשמע בקולו, / ולא תדע בנוע מעגלותיו.
שתה מבורך מים ונוזלים, / ואל תתאו למימי המצולה,
ואת אשת נעוריך שמח בה, / ואל תשגה בחן זרה וסכלה,
ואל תתן לזרים חילך, / עצביך בבית נכרי בכסלה.
התתפתה ביופי בעלת חן / למען היא ביפעתה יפייה,
ותצהל בעדה כסוס מזויין, / ותחשוב כי באהבתה תרופה
תנה לבך להבין אחריתה, / ותמצא אחרית קלון וחרפה.
התביט אל יופי מראה ונייה / ורקמה שש וארגמן לבושה,
ולא תביט עלי מעין מקורה / אשר נשחת ונמלט טיט ורפשה,
כלי חרש מצופה פז בגנו, / ותוכו צחנת צואה באושה.
חשוף שת יצרך הרע ושוליו / בטרם תחשוף ערוותך בו,
וסור אחר ראותך את קלונו, / ולמה זה לבושתך תאהבו,
התבאיש שמנך רקח מרוקח / בטיפת ריר זבוב מות וזובו.
ראה זרה אמריה החליקה / במו פיה, וכי המה פתיחות,
להדיח פתאים וחסר לב / אשר לא ידעו דרך נכוחות,
ופתאום נלכדו רגלם ברשתם / ופחיהם ואין להם מנוחות.
ופתי יהלוך אל אחריה / כשה יובל אלי טבח ויובא,
ואיש צדיק לפני אלהים / יהי נמלט, וחוטאים נלכדו בה,
בזוגתך דבק לכן ותשמח / בדדיה, ותשגה אהבתה.
ראה מה טוב לחבק וחק לביא לנפשך מחבוק אשת כסילות
וטוב תישק שפת נחש ועקרב, ולא תישק שפתיה בסיכלות,
ותנעם כי תמלא תאוותך, ואם רב עמך קלון וזולות.
בהתחבר לך אשת נעורים / ראה ודבק באנשי האמונות,
ואל ישיאך יופי סכלה, / ואל ידיחך ממון והונות,
למען כי לפי שרש וגזע / פרי עץ יעשה ויבול דגנות.

אהוב רעייתך אהבת אמונים, / ואהבתה תהי אתך צפונה,
ואם תדחה שמאל ימין תקרב / לבד ינוד לבך אנה ואנה,
והתמר לה באימה הנקלה, / ואז תשלם בכל רגע ועונה.
שמח ועלז באיילת אהבים / אשר מהאלהים לך יעודה,
והיא תשמח בך לעד, ותגל / בכל שמחה וכל חשק וחמדה,
ודע כי לחבוק עיתים, ויש עת אשר טוב מלחבק הפרידה.

שער התאווה

ירא האל, ותעש את רצונו, / ורף מעשות את כל רצונך,
ותמצא את רצונך בעשותך / רצון חפצו בנפשך או בהונך,
ודע מה טוב לך תעוז ותגבר / לחפצו יעצים כוחך ואונך.
שמור לך, פן יפתוך בחלקם / שני רעים אשר ירעעו בך,
ראות עין ותאות לב, שניהם / אשר יתנכלו בך העציבך,
היבוא לחתוך גרזן וכשיל / בלי עץ בעצי יער ובסבך.
שמע אליי ולא תשמע לתאוות / לבבך פערה פיה לבלי חק,
וכי תאבה להיימין או להשמאיל, / סטה מעל דרכיה ותרחק,
לתפארת יהי לך בתחילה, / ואחר תהיה לבוז ולשחוק.
ראה כי תאוותך נוססה בך / כמו רקב ועש כוסם בגדים,
וכי תחשוב להשיג בה אשר לא אל / כבר נמצא בידך מחמדים,
הלא חכמת תבונתך ושכלך / אשר בך נמצאו ממך פרודים.
שמור מתאוה הלוחמה בך / במלחמה כבידה ועצומה,
לחם עמה, ולא תחפוץ שלומה, / ונגדה החזק מגן וצנה,
למען כי במלחמתה שלומך, / ומלחמה תהי לך עם שלומה.
אנוש יחרץ בהשג תאוותיו / מצוא חכמה ויאמר כי מצאה.
ולא ישכיל וידע כי בחרץ / חמודותיו אשר מצא הניאה,
כנער המבקש אש, ויחתה / בתוך מחתה אשר מים מלאה.
משול על תאוות לבך בטרם / אשר תמשול בך עד השברים,
ואם לא תהיה מושל ברוחך, / ראה איך תהיה מושל בזרים,
ולמה תעמוד נפשך כעור / בחירותה בבית מלך ושרים.

עזוב את תאותך בטרם / אשר היא תעזוב אותך ותרגע,
ולא תחמד אשר אינו בחלקך, /ולא תקנה לך עמל ויגע,
וקום קח לך צרי חכמה לרפאות/ אלי יצרך ואם נושן כנגע.
עלוז ושמח במה שיש בחלקך, / ונס ממך יגונים ואחנה,
והתיאש במה שלא מצאתו / כגודל חלקך ומצא מנוחה,
הלא תוסיף בעיצבון למהר / עזבתו כאשר תוסיף בשמחה.
ראה אם קדחה אש תאוותך / בחדרי לבך על כל גדותיו,
ותבער בך כאש תבער ביער / ולהבה מלהטת שדותיו,
ענן ייאוש אשר ייזיל טלליו / בתוך לבך יכבה להבותיו,
קחה מוסר, ושית את תאוותך / ביראת אלהים נעבדה,
והישמר לך, אל נא תינתק / עבותות מוסרותיה ואגדה,
ואיך תירא נזקיה לעולם / ורתוקות מטיל ברזל בידה.

שער ההסתפקות

ירא האל אשר יפתח ארובות / שמי רצון ויריק לך ברכה,
והסתפק לך באשר הכינך, / ואם רב אם מעט נמצא בידכה,
ותטעון רישך בא כמהלך, / ומחסורך כאיש מגן לתומכה.
מצא ספקך במה שיש בידך, / ולא תיגע להרבות מאוויים
וכי תשמח בחלקך כאשר הוא, / וכי תמעט הכי תנעם בחיים,
וקיבל האלהים מעשיך, / ואם המה במיעוטם נקיים.
אכול אל לחמך די מחייתך / ושובע נפשך, אך לא ביתרון,
ומה תועיל במותר כי תקיאו / בעצבון ותחר חיך וגרון,
ומלא שקך תוכל לקושרו, / ולא תתן תבואתך לחסרון.
ידע, כי מאכל יוליד גווייה / כמו גשם אשר תוליד אדמה,
ירווה גם ידשן העצומים / ויפריחם ויגביהם בקומה,
הלא ברבות גשמים זרעך בם / יהי נרקב ולא תועיל מאומה.
אכול די חקך לחם ומים, / ולא תאכל ערי תוסיף לשובעה,
ותמצא במעט לגוף הנאה / ותועלת, ובמותר זעווה,
מלח תבשילך יזעם בטעמו, / ואם רב מלחך מה טוב לגומעה.

ארוחת עשבות הרים וירק / ארח ותהי לעת אוכלך נכונה,
ומה תמצא בשה ביראה הנאה / תבקשנה לרעבונך ואינה,
מטר גשם בעתו בו ברכה, / ומה יועיל בלא עתו עננה.
אכול מאכל אשר תמצא בהתמד, / ואל תתאויו לשולחן המלכים,
ומה תיגע לבקש את אשר לא / תהי מוצא לעיתים הרציכים,
ואיך תפסיד הנאתך המצויה / לבקש רב ותתהלך חשיכים.
אכול ושבע בבית ריע ועמית, / ודי לך באשר הכין לצידו,
ודע מה טוב בשלווה פת חריבה / בבית נדיב וטוב עין לבדו,
ועם כילי ורע עין התועיל / בזבחי ריב ואם ישמן לשדו.
אכול מאכל אשר תשיג ולאכל / ושים את חקך אכול והותר,
והשמר ונפשך אל תשקץ / בנאסר לך, ותימצא די בהיתר,
התגעל נפשך בצחי צחנת / אכילתך ואם נעמה ביותר.
מזוג את סבאך ומהול במים, / ואם רב אתך עסיס ויין,
ולא תאמר הלא נעים לשותיו / בטוב טעם ומראה צח לעין,
ואולי מחרת כמה תבקש / לרוות צמאך בו ואיין.
הטוב תמשול עלי לחמך ויינך / כדי אכלך והם לא ימשלו בך,
ודע כי יינך הרבה יגלה / בעל כרחך, ויחסוף סוד לבבך,
ויפרע מומך נמצא לשמצה / בקמיך ואם טמון בחובך,
חסום פיך, ולא תאכל ותשתה / מאומה עד תברך אל יצרך,
אשר הכין לך טרם בראך, / וערך כל לצרכי, מחסורך
ואחר שובעך יאות לך עוד / לברך שמו ברוך ומבורך.
קבע בית תחנותך בית אבנים, / ועליו תהיה ידך פתוחה,
וכי תשב בעת קיץ וחורף / בצל קורתך השקט ובטחה,
הלא ציפור דרור תשכון בקינה, / ואם רב הסתיו תמצא מנוחה.
עטה ולבוש חליפות מחלצות / לכבוד אשר תשיג ותמצא,
ולא תלך לך ערום ועריה, / ולא תעט בארגמן ושבצה,
והכן חוקיך הכל כראוי, / והיה לך לכבוד ולא לשמצה.
עשה את כל פעליך במשפט, / והסדר את יציאתך כחוקה,
היות תמיד בגדיך לבנים, / ופת שלחנך נמצאת בספקה,
ולא תתייף במכלול פז ורקמה, / ולא תרגיל אכול שמן ומתקה.

שער החריצות

ירא האל, והשלך בו ועליו / יהבך, ולא תעוז, בהונך,
ולמה תחרץ לקנות יגיעה / ורוב עמל לנפשך על ממונך,
זכור יום תעזוב אותו ואם רב, / ויום בך יעבור רוח ואינך.
קנה די חקך לך הון בצדק, / ומה תיגע ותייגע במותר,
ומזה תחרץ עליו ואינינו / בחלקך ומה תבוא במחתר,
הלא בו חלקך רק היגיעה, / והמותר לזר נשאר ונתור.
התבטח באשר הון עשרך רב, / וגם באשר בצדק לא קניתו,
הלא תזכור לך יום אחריתך, / לזרים תתנו כאשר לקחתו,
והנה בעמלך כקורא / אשר דגר ולא חלבו בלדתו.
אנוש חוץ אשר ייגע ויטרח / לקבץ הון ולעשותו סגולה,
ולא ישבע ואם גדל והעשיר, / ועליו תאות לבו משולה,
כמו צמא אשר ישתה מלוחים / אשר יוסיף בצמאתו נקלה.
התראה הכסילים יעלו רום / ותתמה על אשר גאו בהונם,
ואולי לבך ישיאך על / גאון עוזם בשלוותם ואונם,
פקח עין ראה עבי עננים, / ורוח עברה במו ואינם.
כסיל עוטה מעילים או רקמות / ידמה בעדם למצוא נעימות,
וגם יעז בהוותו ויתא / לראשי עם לא יבין מזמות,
והוא כטווס בנוי נוצת כנפיו יגל / בושתו ולא יסג כלימות.
חכם משכיל ותוקד אשר בדעתו, / ומה תחכם לכבד את בגדיו,
בעוד ליל הלא חיש יפשטמו, / ולא תבוש לכבד את יתידיו,
בחר מהאגוז מה יש בתוכו, / והשלך חוץ חליצותיו ומדיו.
ראה יתרון חכמים על כסילים, / ואם רבו ועצמו אוצרותם,
חכמים ינחלו כבוד בעודם / ושם טוב לזכרון במותם,
וזכרון הכסילים עם כבודם / בבוא קצם כמו זכרון בהמתם.
ראוי חכם אשר נשפט בריב את / אויל, ירגז ואין נחת ושחק,
והנה מדברי חכם בנחת, / וקול בוז הכסיל שמע למרחק,
ומי יתן ויכתב בספר / ויחצב בצור לעד ויוחק.

אויל ענה לפי עזות שטותו / נבונותי בחכמי ושכלי,
והרבתי לקבץ הון סגולה / וכל חמדה בעוז כוחי וחילי,
ואשיג תאוות לבי בעשרי, וחכמתי בכיסי עמדה לי.
נאם חכם, שמע תורה ומצווה, / עד תמצא לך מוסר וחכמה,
ובה תמצא למלאות תאוותך / אשר תחפוץ, ולא תחסר מאומה,
ואיה עושר אשר ייקר כחכמה, / ואי חמדה כחמדת בין מזימה.
אויל ילבש תכלת חור וכרפס / וארגמן וכל מיני צבעים,
מלכים יחזו אותו יקומון, / ולו משתחוים שרים וכורעים,
הלא יבוש חכם לבם בשבתו / בסוד עדה והוא לבוש קרעים.
כסיל ישא כבודו על בגדיו, / ויסור כל כבודו עם כסותו,
ואם הוא כחמור ישא חמורות, / היסור שם חמור מנהו לעתו,
והחכם יכבד הוא בגדיו, / ולא יסור כבודו עד היותו.
אויל יטעום במטעמים ומשתה / שמנים לחמו לחם חמודות,
ונכון כל אשר יתאו לעתו / בידו יום כיום משנה סעודות,
הישביע חכם לב רעבונו / בחכמתו בלי לחם וצידות.
אוילים לחמו לחם ברשע / בשלוותם וישתו יין חמסים,
וכשאול פערו פיהם בלי חק, / ולא שבעו ורעבו אבוסים,
והחכמה בעליה תחייה / באין לחם חמודות ועסיסים.
ראו כל יושבי חלד, ושמעו / ושפטו משפטי צדק ויושר,
ברוב חכמה ישרה מפנינים / ועושר רב והון עתק לפשר,
הלא יקנה חכם עושר וחכמה, / ולא יוכל לקנות חכמה בעושר.
קנה ממון בצדק ואמונה, / וצרכי מחסורך תמצאה בו,
ודייק בחוק ביתך וחוקך, / ומה תיגע באלף או בריבו,
ובמותר תנה חלק לנפשך, / וקו אל חסדי יי' וטובו.

שער מעלת השתיקה והדיבור

ירא האל בלב תמים, וכלכל / דבריך במשפט בין ושכל,
והסר ממך עקשות פה / ולב חורש עלי און ונוכל,
ולמה תהיה מפליג וחולק / בכל דבר כאיש לשון ורוכל.

ירא האל, ושים מחסום לפיך, / ואל תענה עתק לפניו,
ואל תחשוב להשיג את שבחו / במהללך ותמצא חן בעיניו,
ותמיד תהיה ירא ויגור / וחרד משאתו וחרוניו.
חסום פיך, וסגרה את פתחיו / בצור ברזל עלי דלתות נחושה,
וחזק את בריחיהם לנפשך / בכף מנעול מאד עזה וקשה,
אשר לא יהיה נקל לפותחם / כנף ציפור ברוחה החלושה.
ידע כי בשלשה אין יכולת / להנחם ולא תועיל חרטה,
בתולה אחרי כי נבעלת, / ואבן מידי קלע שמוטה,
וחצי הקשתות אם ישובון, / וכהנה דבר גבר במבטא.
פתח שערי לבבך בטרם / אשר תפתח לדבר שערי פה,
והתבונן אליהם מה יבואך / ומראש אחרית דבר תצפה,
למען כי ביד לשון עצורים / כלי מות והחיים ומרפא.
משול על מדברי פיך, והמה / בך לא ימשלו, תעז ותגבר,
ואחר תחריש תוכל לדבר, / ולא להשיב מה ידובר,
ומה נעים וטוב דבר בעתו, / כמו יורה ומלקוש יעטיף בר.
בשבתך את חכמים וזקנים / שבה דומם ולא תרבה דברים,
והט אוזן לדבריהם, וטוב לך / בחדרי לבך אם הם עצורים,
ודע כי חלקך נמצא באוזנך, / ובלשונך יהיה חלק לזרים.

שער העצה והסוד

ירא האל, והתאמץ לעובדו / וייסד מועצותיך כבודו,
ושית אנשי עצתך וסודך / ירא האל ואיש שכל לבדו,
באמור סוד יי' ליריאיו, להודיעם עצת שכל וסודו.
קחה את רעך אל סוד עצתך, / ומאלף קחה אחד ובחור,
וסורה מעצתך אל עצתו, / ואם שכלך כשכלו זך וצחור,
הכי תראה בך את מלפנים / והוא יראה בך פנים ואחור:
בחר מהאנשים איש אמונים / אשר סוגר במנעולך לבבו,
ומסגרת בריחך על שפתו / לבל תמוט ותנוע בעבו,
הלא טרם אשר תאצור יבולך / תהי בונה וסד בסיד סביבו.

ראה טרם תגל סודך לגבר / אשר ישית לבבו לך כקבר,
ואם אין יהי קברו לבבך / ולמה תאשים ריע וחבר,
למי תזעף בשומך שמנך אל / צרור נקוב ואם כתות בשבר.
התחפץ את פעוליך לכונן / היות קץ מועצותיך תשועה,
שמור מתאוותך, פן תביאה / בסודך ואל תתחר לרעה
למען תשכל את עצתך, / ולרכסים תשו מישור ובקעה.
שמור פתחי לבבך מלגלות / לאשה סודך אם היא כנפשך,
למען כי ביום יזעף לבבה / תגליהו ושב דמך בראשך,
ואם קט יעלוז לבה מצילות / שפתה נשמעו מצור לששך.
בגלותך לאיש אין לגלות, / ידעה כי לאדון לך קניתו,
ועבד הנך, אחרי היותך / כאיש חופשי ונלכדת ברשתו,
שמור לך, פן תשלח את דרונך / במדבר אין בך כח לקחתו.
ראה אם המינך אחירים / בסוד רזם, שמור לך אל תגלה,
למה תחשוף ערוות לבבך / באוולתך חשוף סוד רז ונפלא,
וטוב אם פתך תאכל תקיאו, / ולא תוציא אסיר מבית כלא.
ראה אם רעך נועץ ושואל / לך עיצה למען יאמין בך,
יעץ אותו ביושר ואמונה / בישראל, וזה חסדך וטובך,
ולמה תחליק לשון ואין לב, / המאל תעמיק סתרי לבבך.
מקום סודך קבע תחת אוירים, / ולמה תאשים אישים ישרים,
ודע כי יזעקו מקיר אבנים, / וכפיס יענה מה בחדרים,
והשפל קול עצתך בערבים, / והבט אל סביבך בשחרים.

שער הכבוד והשררה

ירא האל, והתאמץ לעובדו, / למען כי יצרך לכבודו,
והקל על כבודו את כבודך, / והשפל בעיניך לנגדו,
ודע, כי המכבד את אדוניו / יהי נכבד, וישא הוד כנגדו.
ברח מהשררה אך ברודפה / להשיגך, ונוס כי תרדפך,
למען כי מרוצתה נקלה / בנוסה עד אשר תתקפך,
ואם תרדוף ותרוץ אחריה / בנוסה עם עקיבה תהרפך.

היה נכבד במעשים הנעימים, / ולמה תהיה נכבד ברום לב,
ודע, כי רום לבבות הוא קלונם, / ובו ישו לאולת ככלב,
וישיתהו שפל רוח לראש עם, / ואם נבזה הוא בעיניו עלב,
אשר יגאה בחכמתו, וישמח / לשם כבוד כשמות הגדולים,
ומגודל לבבו יעלה רום / ויתעופף ויטוס על זבולים,
פרעהו, ואל תתאו לשכלו / וחכמתו, והיא חכמת אוילים.
הירום לבך על השרה / והכבוד אשר יעלו לחלקך,
ודימית עלי גודל לבבך / אשר כל מצאה ידך ברחקך,
ידעה, כי לפי רום מעלתך / תהי סבת נפילה להזיקך.
שלשה הם מכובדים באדם, / ובשנים יהו שפתי חלקות,
במו נכבד לעושר או שררה / וממשלת בידים חזקות,
הלא יפנה כבודו עם פנותם, / ואחרי כן יהי אליו לפוקות.
ירש כבוד שלישי מן האלהים / לך יתן, והוא כבוד אמיתי,
קניתו בעבודת אל ונפש / שפלה, כי תנהלנה לאיטי,
ויום יגבה לבבך בו, וחלף / והלך לו כאיש הלך ועיתי.
ירש [כבוד] ילדתו צניעות, / וממך לא יהי נפרד בתומו,
וכי תאיץ להראות בית נכאתו, / בעיני האנוש יכלה ביומו,
כיין טוב בשוקעו על שמריו, / ויום הורק ופג רוחו וטעמו.
ירא האל, וכבד יולדיך, / ובכבודם תהי נכבד לעולם,
ובין וזכור יגיעם יגעו בך, / ומתי תעמול בם בעמלם,
ובעל הגמול יגמול לך / כאשר תגמול לגומליך גמולם.
התשכח את שדי מניקתך אם / כבר זקנה, ותלעג אב בשיבה,
ומי ידע התירש את זהבם, / ואולי יירשו אותך בסיבה,
ויום זקנה תבואך, הלא את / גמולך למצאה בזה ובבא.
היה נכבד לכבד כל בני איש, / ומהם תהיה יקר ונכבד,
וכי תקל בעיניך תהי רם / בעיניהם, וזבד טוב תזובד,
לפני מלכך הקל כבודך, / ואליו תהיה נכנע ונעבד.

שער המתון והמהירות

ירא האל, וקוה את חסדיו, / ויחל את תשועתו משוכה,
ותוחלת ממושכה ביד איש / למחלה, אך בתוחלתו ארוכה,
למען כי בידו להביאה, / ואתו היא שמורה וערוכה.
ירא ועשה במתון מעשיך, / ואל תרכב לך על עב מהירות,
היווקש אנוש יכין צעדיו / בתום יושר ויתהלך בישרות,
ואיש ירצע תנוך אזניו בחפזו, / הינצל ואם יצא לחירות.
במתון תעשה מה לא עשיתו, / ולמה תהרוס מגדל בניתו,
ואם תאיץ להחל כל מאומה / עדי תביט בראשו אחריתו,
ושדד וחרוש תלמי לבבך, / ואז יוציא לך פריו בעיתו.
ראה כי יש לך יתרון במתון, / למען אחריה אין חרטה,
וטוב תהר במחשבות לבבך / ימי מספר במעש או במבטה,
ודע מה טוב ימי הרה שלימים, / ואם תאיץ בלדתה לעלטה.
שנים נסעו ממחנותם, / והחזיקו בדרך אורחותם,
והגיע מהלך אט לחפצו, / והרץ מעדו רגליו בלכתם,
בטרם יעלה כנף היעוף, / ויאבר נץ באין אברה ויתם.

שער הכבדות

ירא האל, והיכלו תבקר, / לבקש רחמים רב ובוקר,
והתנהג לבקר את יריאיו / בצדק ואמת אך לא בשקר,
ומבית רעך בחוק ומשפט / תפלס מעגלות רגלך והוקר.
בבקרך פני מלך ושרים / שבה דומם, ואל תרבה דברים,
ושית ביקוריך נכון לעיתים / בלכתך, ואל תקל אשורים,
ופרסת רגלך תשית נחושה, / ולשוב תהיה קל כנשרים.
ידע, כי המבקר יום ביום לא / יהי נחשב, והנו לכבדות,
ומה יקר מאד אם לא תבקר / בהתמידך, וזאת אות לך ועדות
מטר גשם יקוצין בו בהתמד, / ואם נעצר יבקשוהו בהודות.
ראו, מה טוב לבקר לרגעים, ולא יכבד ולא יהי למשא,
ואם נראה לך ביקור נעימות, / אכול הרבות דבש קו ומבוסה,
כהתחדש לבנה יש לברך, / למען היא כיומים מכוסה.

ראה, מה טוב ומה נעים לריע / לבקר לו בשמחתו ואבלו,
וכוף צווארך תמיד לנגדו / להקל לו במשאו ועוולו,
והתנכר, ולא תאיץ לבקר / בקילקולו, ואל תשב למולו.
תבקר רעך הנאמן לך, / ואל תתמיד לבקר בית חברתו,
ואם אתה ביראת אל מיוסר / וגם (היא) מתאמצת בדתו,
למען כי שפת נבל תשקר / על נדיב להכזיבו את אמיתו.
לכה פעם לבקר איש במחלה, / למען כי בביקור יש תעלה,
ושית מחסום לפי והלוך אט, / ושם תהיה עמידת נקלה,
ואם יכבד בחוליו אל תבקר, / וטוב אם בעדו תשא תפילה.
ידע, כי הדברים הם כבידים / במאזנים ופלס בעלותם,
ולא תחשוב להקל בם לבבך / ונפשך על שפתיך בצאתם,
ואיך תכבד ליגע אחירים / במילך, ולא תוכל שואתם.
שאלוך עלי משקל כבידות / במאזנים ופלס בעלותה,
אמור להם תשובה הנכוחה / אשר יכבד בלב שקר שאתה,
ואם תהיה כמוץ הרים נקלה, / מטיל ברזל ועופרת דמותה.

שער האהבה והחברה

ירא האל, ושית את אהבתו / ויראתו בתוך לבך נטועה,
ואהבת לך גם את יריאיו, / וחברת יריאיו תבחר לריעה,
התמצאי אנוש ירא מבעט / ואהבת האמת על חיק נקועה.
אהוב את רעך הנאמן לך, / וחברתו תהי אתך שמורה,
והתנדב לך אליו בנפשך / ובמאדך בעת צריך לעזרה,
וזאת היא אהבת כל הנדיבים, / והיא חיבה מפוארת לחברה.
אשר יאהבך ליקח צרכיו / בעתו ממך או כל הנאות,
ויום נמצא לך צורך בנפשו / יהי נסתר ויבוא מתבואות,
פרעהו, וסור מאהבתו, / ומה לך לחלקת מחמאות.
קנות האוהבים קניין אמונות, / והנה טוב לשומרה אהבתם,
והעלם עיניך מכל זדונם / ושגגתם, כאילו לא ראיתם,
היוכל לחבור יוצר חרסיו / אשר הפריד, ואם יהיו במותם.

התקנה לך לשירותך עבדים / בעוד עמך לך הם כעבדים,
ולמה לא תהי קונה לנפשך / בני חורים, ושרים ונגידים,
במתק חכך, ולשון נעימות, / ובגמולות אמונות וחסדים.
נשלם ספר יסוד היראה
שבח לאל
אשר כבודו לעמו נגלה ונראה.